

Hafenscher Károly: Dobszay László, az ökumenikus ember

Amikor megismertem, nem gondoltam volna, hogy éppen róla kell majd évtizedek múltával úgy megemlékezni, mint az ökumené emberéről. Nagyon tudatos, hitét komolyan, teljes fizikai-szellemi-lelki valójában megélő katolikus volt. Sőt nemcsak katolikus, de római katolikus is.

Amikor megtudták, hogy elszegődtem csapatába evangélikus liturgikát tanítani, többen azt mondták, ott nem fog sok babér teremni annak, aki nem katolikus. Elindult a közös munka, s már a kezdeteknél s azután a másfél évtized közös munkafolyamataiban valami egészen mást tapasztaltam.

Mert mi is az ökumené? A Krisztus-hitet halálosan komolyan vevő emberek őszinte, becsületes, igényes keresése. Keresik, kutatják a Krisztusban adott, meglévő egységet, s így egyre többet élhetnek meg belőle.

Dobszay László azért volt ízig-vérig ökumenikus ember, mert igazi katolikus volt. S azért volt ízig-vérig katolikus, mert ökumenikus tudott lenni. Nem születésénél fogva, nem egyik pillanatról a másikra, valamilyen megvilágosodás vagy felismerés nyomán, hanem abban a kohóban, amelyben végigküzdjük azt a lelki és szellemi tusát, amely meg akarja érteni Krisztus főpapi imáját: „Atyám, én azért könyörgök, hogy mindnyájan egy” (a protestáns fordítás szerint: egyek) „legyenek.”

Így Dobszay László nem az olcsó ökumené embere volt, aki „boruljunk össze” felkiáltással, „végül is egy Isten van” kísérő szöveggel megfélekedett volna a komolyan elválasztó határvonalakról, olykor meglévő szakadékokról. Nem is a tanszékszervezés praktikus lehetőségei és kötelességei tették ökumenikusan gondolkodó és szervező emberré.

Nem, ő tudta, ismerte, értette a különbségeket, számba vette az eltéréseket. Szabad szellemével, mindent a saját koordinátarendszerében elhelyezni akaró tudásszomjával és hallatlan átlátással operáló összegzőképességével küzdötte meg az ökumené nem könnyű, annál áldásosabb útját. Közben felismerve és egyre nagyobbán látva a hídverőt, a Pontifex maximust, Jézus Krisztust, akiről az Apostol így vall: testében eltörölte a válaszfalakat. (E 2,14)

Csak aki biztos a sajátjában, akinek identitása szilárd alapokon áll, az tud megnyílni a másik előtt, az tudja befogadni a más módon hívő embert — eltérő tradíciójával, másként való gondolkodásával, az övétől különböző kifejezőmódjával.

Közel két évtizeden át tanúja, vele-tanulója s —hadd mondjam így— élvezője lehettem ökumenikus fejlődésének. Az igazán nagy formátumú emberek tudnak megelégedettség helyett tovább keresni és a teljesebbre vágyani — azaz lényeg szerint előrehaladni, fejlődni.

S mi más segítette, gazdagította a zenetudós és gyakorló egyházzenesz ökumenikus fejlődését, mint az egyházi ének maga — ebben az esetben a református zsolttár s még inkább a lutheránus korál. Ezek mélysége, dallamvilága,

formája, teológiai tartalma segített közelebb jutni a testvérfelekezet igazi titkáig, a felszín alatt, a külsőségek mögött rejlő igazi lényegéig.

S a mást felfedezve, a valódi értékekre rácsodálkozva az eltérésben megtalálni az egy nagy közöset, amiről, akiről minden szól. Katolikus módon. Római, wittenbergi vagy genfi katolikus módon.

Ökumenikus lelke nekem különösen azokban a pillanatokban hiányzik, amikor liturgikus gyakorlatként egy-egy evangélikus istentiszteleten szembesülünk az egyház töredezett voltával: Mindannyian vágyunk az eucharisztikus közösségre, de nem, nem lehet, még nem jött el az idő. Ilyenkor Dobszay László még a prelúdiumot megelőzően odaállt a padok elé, s csendesen, szűkszavúan, de a lényegyet elmondva vallott: mi nem mehetünk oda az evangélikus úrvacsorai oltárhoz. Ahogy fordítva sem lehet. Fáj ez a tény. De hadd fájjon, s ebből a fájdalomból szülessen kitaró imádság azért, hogy egyszer együtt ül-hessünk mi, különböző tradíciójú tanítványok Jézus asztalánál.

Dobszay László előrement, s reménységünk szerint színről színre láthatja azt, amit mi még csak remélhetünk, s amit az Újszövetség egyetlen próféta irata János nagy látomásaként élénk tár: Isten gyermekei együtt ülnek a Bárány menyegzőjén, s az, aki diabolos (=szétdobáló, összezavaró erő), azaz az ördög már nem választhatja el őket: sem az Atyától, sem egymástól. Ott már teljes az ökumené.

Szintén a régi időkre kell visszatekinteniünk, mikor Dobszay egyházzenei tevékenysége kapcsán a templomi szkolákról szólunk. Bár előadónk nem az ős-szkolások generációjához tartozik, úgy érzem, elég régi és sikeres szkolavezetői tevékenysége miatt személyében összekapcsolódik egy régebbi és egy újabb generáció, s ez feljogosítja, hogy a témáról hitelesen szóljon. Következik Tőkés Tünde, a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola tanára, a felső-krisztinavárosi plébánia szkolavezetője.

Tőkés Tünde: Dobszay László és a templomi szkolák

A 60-as évektől —még a II. Vatikáni zsinat előtt— Dobszay tanár úrban megérelődött a magyar nyelvű gregorián gondolata.

A gondolatot egy hatalmas szellemi munka és átgondolt, a gyakorlati kérdések legapróbb részletét is számba vevő, fáradságot nem kímélő pedagógiai és szervezőmunka követte.

Zeneiskolás növendékeivel próbálgatta, ízlelgette a magyar nyelvre átültetett tételeket, ám igazi, életszerű kipróbálására először a Törökőri plébánia Szendrei Janka vezette kórusában került sor. A többnyire fiatal lányokból álló együttes akkor még nem énekelt rendszeresen. A Tanár úr mindig egy-egy ünnepre szóló, teljes propriumot adott át az énekeseknek, és saját maga kísérte éneküket. Az elsők között nagybőjt 1. vasárnapjának tételeit és Péter-Pál ünnepének változó részeit szólaltatták meg. Az énekekhez mindig szövegmagyarázat, hittan- és liturgiaoktatás is társult. Ekkor még nem volt szempont, hogy